

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

АНДРУСИШИН ОЛЬГА РОМАНІВНА
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Магістерська робота

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки та
педагогіки вищої школи

Мищишин І.Я.

Львів - 2020

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	3
ВСТУП	5
Розділ I. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	
1.1. Сутність поняття „комунікативна компетентність” у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях	9
1.2. Характеристика комунікативної поведінки керівників закладів освіти	17
Розділ II. ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ	
2.1. Емпіричне дослідження особливостей комунікативної компетентності майбутніх менеджерів освіти	28
2.2. Педагогічні умови формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів освіти	34
2.3. Методичні рекомендації щодо розвитку комунікативної компетентності майбутніх менеджерів освіти	49
Висновки	62
Список використаної літератури	65
Додатки	71

АНОТАЦІЯ

до магістерської роботи Андрусишин О.Р

“Особливості формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів закладів освіти”

Магістерська робота зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» – Львівський національний університет ім. Івана Франка. Факультет педагогічної освіти. Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи. Львів, 2020.

Магістерську роботу присвячено проблемі особливостей формування комунікативної компетентності майбутніх керівників закладів освіти.

Мета дослідження – проаналізувати й емпірично дослідити особливості комунікативної компетентності майбутніх управлінців закладів освіти, сформулювати методичні рекомендації щодо її розвитку.

Об’єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх менеджерів закладів середньої освіти

Предмет дослідження – комунікативна компетентність майбутніх менеджерів закладів середньої освіти

У першому розділі здійснено теоретичний аналіз комунікативної компетентності керівників закладів освіти, визначено основні підходи щодо її формування, описано елементи комунікативної поведінки управлінців закладів освіти. У другому - представлено результати емпіричного дослідження особливостей комунікативної компетентності майбутніх керівників закладів освіти. На підставі аналізу результатів визначено, описано сутність та обґрунтовано доцільність впровадження розроблених педагогічних умов для вдосконалення комунікативних умінь й готовності майбутніх менеджерів до професійної діяльності.

Ключові слова: менеджер закладу освіти, комунікативна компетентність, формування комунікативної компетентності

SUMMARY

to master's work Olga Andrusyshyn

"Peculiarities of formation of communicative competence of future managers of educational institutions"

Master's thesis in the specialty 011 "Educational, pedagogical sciences" - Lviv National University. Ivan Franko. Faculty of pedagogical education. Department of General Pedagogy and Higher School Pedagogy. Lviv, 2020.

The master's thesis is devoted to the problems of the peculiarities of the formation of communicative competence of future heads of educational institutions.

The purpose of the study: to analyze and empirically investigate the features of communicative competence of future heads of educational institutions, forming methodological recommendations for its development.

The object of research: the professional training of future managers of secondary education institutions

The subject of the research is the communicative competence of future managers of secondary education institutions

In the first section the theoretical analysis of communicative competence of heads of educational institutions is carried out, the basic approaches concerning its formation are defined, elements of communicative behavior of heads of educational institutions are described. In another - the results of empirical research of features of communicative competence of future heads of educational institutions are presented. Based on the analysis of the results, the essence and public expediency of the implementation of the developed pedagogical conditions for the improvement of communication skills and readiness of future managers for professional activity are determined and described.

Key words: *manager of educational institution, communicative competence, formation of communicative competence*

ВСТУП

Актуальність проблеми. У сучасних умовах активного реформування освітньої системи, формування нових освітніх парадигм, запровадження концептуальних засад Нової української школи виникає обґрунтована потреба застосування більш досконалих підходів до управлінського процесу. Стратегії і способи управління сучасними закладами освіти повинні базуватись на принципах демократизму, колегіальності, партисипативності, поваги до особистості. Гуманістичний характер управлінського процесу акцентує увагу на характеристиці особи керівника як об'єкта управлінського процесу, що зумовило еволюцію ролі менеджера від позиції єдиноначальності до колегіальності та делегування повноважень. Сучасний керівник змушений формувати новий імідж, людини яка має високі моральні цінності, фахову компетентність, організаторські здібності, запроваджує оригінальні методи підвищення ефективності та результативності праці управління. Окрім наявності ґрунтовних знань про правові норми, принципи, техніки, методи й прийоми управління, від сучасного керівника, перш за все, будуть вимагати умінь взаємодіяти з людьми, ставитися до своїх підлеглих як до рівноправних партнерів, які сприяють розвитку та успіху. Такі передумови допоможуть створити у колективі атмосферу взаємної довіри, долати конфлікти та вирішувати проблеми, що виникають у взаємовідносинах. Успіх управлінської взаємодії й налагодження партнерських стосунків значною мірою буде залежати від умінь керівника вести конструктивний діалог, комунікувати з підлеглими без бар'єрів та конфліктних ситуацій. Комунікативна компетенція керівника стає запорукою успіху, інструментом професійної діяльності, складовою професійного іміджу. Таким чином, розвиток у майбутніх менеджерів закладів освіти комунікативної компетентності в процесі їх освітньо-професійної підготовки стає вагомим й актуальним завданням.

Дослідженням питань комунікативної компетентності педагогічних працівників займалася значна когорта вчених: Г. Андреева, О. Гнатюк, І. Зимня, І. Виноградова, Т. Дрідзе, А. Соколов, Н. Пижкова, А. Хуторський та інші.

Поряд із загальним контекстом, на сьогодні багато вчених здійснюють дослідження проблеми комунікативних умінь менеджерів освітньої сфери: Данченко Г., Ковалів Ж., Кравченко Л., Бабайлов В., Черевко В. Однак, не зважаючи на суттєві напрацювання, проблема формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів освіти в умовах освітнього процесу у вищій школі не знайшла належного висвітлення. Означені передумови обґрунтували вибір теми наукового дослідження: „Особливості формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів закладів освіти”.

Об’єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх менеджерів закладів середньої освіти

Предмет дослідження – комунікативна компетентність майбутніх менеджерів закладів середньої освіти

Мета дослідження – проаналізувати й емпірично дослідити особливості комунікативної компетентності майбутніх управлінців закладів освіти, сформулювати методичні рекомендації щодо її розвитку.

Завдання дослідження:

1. З’ясувати сутність поняття комунікативна компетентність менеджерів освіти та проаналізувати стан вивчення проблеми в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.
2. Емпірично з’ясувати й охарактеризувати особливості комунікативної компетентності майбутніх менеджерів освіти.
3. Визначити та охарактеризувати педагогічні умови формування комунікативної компетентності майбутніх управлінців закладів освіти.

4. Сформулювати методичні рекомендації щодо вдосконалення процесу формування та розвитку комунікативної компетентності майбутніх управлінців закладів освіти.

Для виконання поставлених завдань визначено такі методи дослідження: систематизація, аналіз, порівняння, класифікація наукових даних психолого-педагогічних досліджень, анкетування, тестування.

Робота складається з вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. У першому розділі здійснено теоретичний аналіз комунікативної компетентності керівників закладів освіти, визначено основні підходи щодо її формування, описано елементи комунікативної поведінки управлінців закладів освіти. Особливу увагу зосереджено на з'ясуванні особливостей ділового спілкуванні в середовищі освітнього простору, норми культури спілкування, комунікативні бар'єри, стилі та характеристики.

У другому розділі роботи представлено результати емпіричного дослідження особливостей комунікативної компетентності майбутніх керівників закладів освіти. На підставі аналізу результатів визначено, описано сутність та обґрунтовано доцільність впровадження розроблених педагогічних умов для вдосконалення комунікативних умінь й готовності майбутніх менеджерів до професійної діяльності. Результати теоретичних пошуків та емпіричного дослідження можуть бути впроваджені у практику завдяки запропонованим методичним рекомендаціям, які в свою чергу сприятимуть підвищенню ефективності формування комунікативних умінь майбутніх керівників освітньої сфери.

Досягнуті результати й напрацювання можуть бути використані у педагогічній практиці підготовки управлінців й організаторів освітнього простору, розробки й викладання навчальних курсів, спрямованих на формування комунікативної компетентностей студентів, а також укладання програм

підвищення кваліфікації управлінських та педагогічних кадрів, оформлення тренінгів, семінарів, воркшопів і та ін.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці нових моделей освітньо-професійної підготовки управлінців освітньої сфери із врахуванням потреби вдосконалення їх комунікативної компетентності.